

۳ قانون مالی ۱۹۱۷

صافی : ۲۶

برنجی .

کتابخانه

علم ، صنعت و اخلاق دار فقهی مجموعہ

چم؟ بو خصوصی تأمین ایچون حظه ایکی قطعدن باقی
ایستیردم:

۱. — حد ذاتده،
۲. — تنقیده.

۱

مر زانده

حد ذاتده، «حظ» دئیلن شئیك هر اوج غصری،
یالکیز بدیی حیاته تجلی ایتز؛ اولاه، ده قارت، نظرآ اوت.
کیرک آناسی حکمنده اولان «Admiration» تجری، ی
دوشونهلم: روحزده بو دویغوی یارانان یالکیز کوزل شیلر.
میدر؟ اولکی مقاله لمدن برنده سایدیم کی انسانره قوت،
«دوغرولق»، «طالع»، «مهارت»، «مزیت»، «عقلمت»،
«اخلاق» بو یوکک، کی شیلری ده حیرت و تقدیرله قارشیلورلر.
نه حاجت، «طسارق» ک حامد طرفدن ادبیاته کوستریان
بو یوککی، اصل حیاته دها آرمی تقدیرله لایقدر؟ شپه سزکه
خایر! بناء علیه شاد لالو ایله برابر تکرار ایدم که بزه فائق
کورون، روحزده بر میل او یاندران هر شی، مطلقا بدیی
و جدانمز خطاب ایتش اولماز. «دولتر» کوزلی «بزه» حظ
و تحیره سبب اولان، ده تعریف ایدیور. بو کونکی «حسیه»،
لرک تعریفلری ایچنده بوندن اعلاسه تصادف ایتبور؟ او
حالدده قیسه چه جواب ویردم: مشهور حقه باز «قازنو» ک
فوق العاده بر مهارتی البته حظ و بریورده، بزی درحال تحیره
سورکلیور؛ فقط بویله بر قملک «بدیی و جدان» له نه آلیش
ویریشی وار؟

شیمدی «Sympathie» تحاذب» غصینه کجاییلز: یالکیز
اخلاق یاخود دینی بر قیمتی اولان بر چوق تمثالر، بودویغوی
همده کماله حاصل ایدمیلیلز؛ مثلا بر معتقد ایچون بر مقدس
شی، بر عسکر ایچونده بر سانجاق نه درین بر «تحاذب» ک
مسئچی در؛ بونلرک کندی تمثالرینه قارشی دویقلری میل؟
معتقد ویا عسکر اولمانلرک کندن صوگ درجه فرقل، چوق
شدید، ویک صمیمی بر صورتده «شخصی» دکلیدر؛ فقط بو
کی تحیب و بویوک شیلره اضافه ایدیلن کوزل وصفی هیچ بر
بدییاییچی — گه لک حقیقی دلائله — اسراف ایدم من.

مسأله، حظک اوچنچ غصری، یعنی «حایت دویغوسی»،
ایچونده عینی در؛ بر طابور عسکر کچرک، مقدس دویغولر مزک
جانلاندیغی، قلبمزک دها قوتله چاریدیغی، خلاصه روحی
و عضوی باشقه بر حیات یا شادیمیزی حس ایدم رز؛ فقط بو،
بدیی دکل، ملی وجدانک بخش ایتدیکی بر حالدر.
اساساً هر اوج غصری بر لکده تأمل ایدم دک «حظه نامیله

فقط... آرتق زمان دیکشمشدر. بو کون بزه بیلکندن
بحث ایدم دک شاعر، یالکیز، روحزده کی و طولایسیله روح
بشردکی حسلری تحلیل ایتلیدر. فضولی بوکا بر نمونه در.
اوه یک چوقلری کی کنیدیستی مدحه تنزل ایتمش، حتی
مدح ایدر کی کوروندیکی زمانلرده بیله اوغرا دینی هجوملره،
آنحاج:

اگرچه مفلس ویت و محروودوم،
دمادم اوله خیال آلیرم که قاروم.

مصرعایله مقابله ایلهمشدر.

اسکی شاعر لر ایچون یالکیز بر عالم موجوددی. اوده
کندیلری ایدی. محیطلری بر بوشلق، بر عدمدی. جمیته
قوش باقیشی بر نظرله باتیورلردی. حالبوکه شاعر نه قادر
متواضع اولورسه، آرمزده نه قادر چوق یاشارسه، بزه اونی
او نسبتده فضله سومورز. چونکه اوه، بزدن آیری اولماز،
بزمدر. دردلر منی، هجرانلر منی، عشقلر منی، نشلر منی
ترنم ایدم بیلک ایچون بزم ایچمزد حشر و نشر اولسی
لازمدر. دهانک آتون تاجی شاعر کندی قازانسه بیله، اونی
انسانه قتل ایدم دک آله، ملنک ایدر.

شاعر لر منی بو یکک شاهقلردن اینکک تنزل ایتمین بر
قارتال کورمکدن بیققد، اوساندد. اونی شیمدی آرمزده
کورمک، قلبلر مزک چارایتیستی بر لکده دیکه ملک ایسته یوز.
آرتق بزه ضروری دکل، نواضع و صمیمیتی خطاب ایتلی در.
کوکندن آیری یا شایان نبات اولما دینی کی محیطسندن اوزاق
یا شایان شاعر لرده اولماز.

مادر فخری

بدییات محطری:

حظک بدیی حیاته موقعی

حد ذاتده حظ — تحیر، روحزده بو دویغوی یارانان یالکیز
کوزل شیلر میدر: قازنووک مهارتلی — تحاذب، یالکیز دینی و اخلاق
قیمتی اولان تمثالر: مقدس برشی، بر سانجاق — حیایت دویغوسی؛
باراقازانچی، خوبری، بر خیر — صنعت امر لردن بکادیکمز یالکیز حظ میدر:
فاجعلر — تنقیده حظ — الطباعیه مسلکی و حکم — لابریورک
فکرلری — شاعر و موند — بعیقین، فونشدن سوکرا — متقدیلر
حظه استناد ایدرسه نالر اولور: حظ لاندی در، حظ حسی دکادر،
حظ مکان و زماندن چوق متأثر در — متدک و طریقه لری — متقد عالم
اولا ایدر — صوگ سوز.

حسیه جیلرجه صنعتده کی کوزل لکک یکانه معیاری تلقی ایدیلن
حظک اوج غصرتی، هر برینه بر مقساله تخصیص ایدم دک،
تفصیل ایتشدم. شیمدی هبستی بر لکده تنبع و تنقیده چالیشه.

بیشک بویوک حقیقتلری احتوا ایتدیکنه قائم؛ شعر حیاتی تماماً Subjectif نفسی» در. بر صنعتکارک بیساض دیدیکنه اونه کی قارا دیرسه «عجبا هانکیسی یالکیر»؛ دیه ترده دوشمه یز. بو نقطه ده، ذوقارک و رشکارک مناقشه ایدیلیمه چکنه شهبه یوقدر. شاعرک کوکلی کیمی سورسه کوزل اودر [*]. ازلک مذهبی سورما یز؛ مشربی اراد یز. فقط .. کوزل من شعر دن تنقیده دوتجه «نظر» باشقلا شیر؛ مقده مشربدن زیاد مذهب آرامغه حمق ز وارد و منفذ کوکلی کیمی سورسه کوزل مطلقاً او دکلد؛ چونکه وظیفه سی، ألفرد فوییه مک دیدیکی «کلی» کوزلکی کشف ایتک در. صنعتکارک وجدانی، منفذک وجداندن آری اولدییی ایچون «صنعتده کوزلک»، ایکنجی به نظر ا باطبع و یک ضروری اوله رق «Objectif شیئی» در؛ بیساعلیه بر منفذ «بن فلان شاعر دن بر شی دویورم» دیه بیلیر؛ فقط «صرف بر شی دویادیم ایچون» فلانجه شاعر دکلد، دیه من. او زمان صنعتکارده :

سکا خوش گفتمش او سوز، نه ضرر؛
اونی البته خوش کورده اوارا!

دیروچکر؛ آکلاشیلورک بر ادبی اثره قارشی حظه دایانه رق وزیران حکم (قاطع بر حجت) اوله ماز. لایرویه رک «ذوقار» مناقشه ایدیلیر «دیشی، بونکتی کوزدن قاجیرماق ایچوندن. شوده وارکه هیچ بر منفذ - حتی صوک عصرک اک رجبی ذکاسی اولان آناطول فرانس بیله - یالکنز انطباعارینک قیدیه اکثفا ایدیمور. قلدن دماغه، حساسیتدن ذهنه کیور وهر تنقیدی بر «حکم» ی حاوی اولیر. او زمان ضروری اوله رق ایش، حظک خصوصی و متواضع مالکانه سندن همومیه کییریور. ایشه لایرویه یوقارده صایدیغمز شرطره بوندن دولای احتیاج کوسترمکده در. حقیقه، مشهور مقدرلری دوشورسک او شرطلری سزمش اولور؛ ایشه بوالو... «امل فاکه مک دیدیکی کی اوجدا قیتمی بر نقطه ده مقده دی؛ فقط بویوک بر شاعر دکلد؛ صوکره ایشه سنت بوو... ایشه تن... ایشه بروقیتر... حتی ایشه صوک عصرک اک بویوک رومانچسی دکل، فقط اک مشهور مقدرلر دن بری اولان آناطول فرانس...

ذهن جهانی به نقی، قوندن صوکره کیندیکه «سیستماتیک» بر شکل آقده در؛ عصر من ترصده، تجربه به، اوزون مشاهد. لره استادانجه بن حکملره قیتم برمیور. بوعومی حرکتدن تنقیده ضروری اوله رق متأثر اولمده در. اولماسی ده بر تکامل [*] عربی ژانده صنعت جهانی بر «Chaos» قواما قاپیقن «دکدر» کیفه کورم صنعتکارلر قای دیشاری ایدیلیمه چکی کی، به کیفه کوره بورای هرکس صوقولماز و کیرمه من. بدیی بر «انضاط» وارد، بونی آبریمجه تلح ایدمکچن.

دوشونه چک اولسوق، بونکده بدیی اولیان بر جوق اثرلرده مشاهده ایدیلیمه چکنی کورور؛ بر پارا قازانچی، خیری بر خبر بزه حظ ویرمکده در.

ستادال «هر کوزلک بخیارلک رومسی در» دیور؛ فقط یه لایواله برابر صورارمک «صنعت اثری» ندن ایشه دیکمز یالکنز «حظه میدر»؛ «فاجیه» لک بوتون صحنه لری بزه ساده وجدان عذاب و آجیمه الهام ایچورمی؛ آریستو، قورنه ی وداها بر جوقلری «هر هاله» مک زفرکنی دهشت و مرحت دیه کوسترمیورلری؛ بو طرزدکی «شاه» اثر، لک حظ ایه مناسبی ترده در؟

فی الحقیقه «Plaisir de la douleur ألمک حطی» دینلن بر غریبه وارکه بعض سیکیر خسته لرنده، چله کش درویشلرده مشاهده ایدییور. آریستون فاکیه قادر صنعت مقدرلری بو معما ایه اوغرا شمشار و حل ایچون آثار منز اسناد ایدیلن غدار و حیوان «سوق طبیی» ایله استفاده قادار وارمشلرد؛ یعنی دیمک ایشه مشلرد که آلدن حظ آلق تا ابتدائی بشردن موروندر. دقت ایدیلچک اولورسه حظ فکریک بو آلدن حظ آلمی، افاده به قابیلی اولمادینی میدانه چنار. ذاتاً بو مرضی حالک، بدیی وجدانه علاقه سی اولمادینی یوقارده کی ایکی مثالن آکلاشلمقده در.

۲

تنقیده

بدیعا بحیر تنقید قابیلی ایچون ایکی شرط کوستریرلر:

۱. بدیی اثرلر قاریشیمده تأثره دوجار اوله بیلمک،

۲. صنعتک بذاته حائر اولدینی شرطره وقوف.

انطباعی به منفذلرک بیله مطالعه لری تحلیل ایدیلنجه، بو ایکی شرطک موجود اولدینی کورولور. هان بوتون انطباعیه جیلره اصل صلاحیتلری - که بر اژدن کندی وجدانلرله دوغان انطباعلرک قیددن عبارتدر - آشارق تأثرلری «حکم» شکله صوقارلر. لانسونک شکایته سبب اولان بوجال، ضرور ریدر؛ چونکه هر تنقید نهایت بر «حکم» در. بونک اصابتی صنعتک بذاته حائر اولدینی شرطره وقوف درجه سه باغلیدر. ایشه بو نقطه یی دوشون «لایرویه» بر جوق سنه لر تبع و ترصدن صوکره درک بر منفذ تشکیک ایدمیلیر. «دیور و «تنقیده» بر مشغولیتدر که ذکادن زیاد و غریبی فرق ایتمک؛ استعداددن زیاد چالیمه به، دهادن زیاد آلیشانغا نه عجاجدر دیه علاوه ایدییور.

فی الحقیقه :

بر شاعر سورما مذهبندن
شرم ایه علوم من بدن اء

اعتراقدن چىكىنىور . ادبياتىز ، تربىيەسى عىجدن آلدېنى
ھىكەملەردە بر (خيال جەھانى) ياراتقىدى ؛ او خياللىرىك بوكونىكى
شەردە تەكرارى كولونچ اولور ؛ فقط اودورك اولرىندە مەشادەسى
بوكون سىلە كوزلرد . مەندك وئلفەسى مەكان وزمان قىدلىرىدن
قورۇلغە وىغراشەرق اوزاق مەلىكتەرك ، اسكى زمانلىك ياراتقلىرى
كوزللكلىرىدە كىش ايدە بىلىمكەد . ايشە لانسون صرف
بوچەنى ايضاح ايچون « بزم ادبيات تارىخىدە تەدقيق ايدە جەكەز
مادەلر اوكرىدە بولۇمان اولرىد » بو اولر ايلك قارلارنىشە
ويردكارلىرى بزدە عىنا وىرە بىلىلرلر دىيور .

۴ — واقعا صەنت اولرىندن ، تارىخى ويا اجتماعى حقيقتلر
استخراج ايدن « ادبيات مەندى » دىكلرد ؛ فقط بر مەند بر
اثرى روى و اجتماعى قىلەلردەن تەبە جىيوردر :

اولا ، صەنت « Expression افادە » نك ايجىندە ياشار ؛
« فلان شاعرىن حفظ آلورىم » دىك كفايت ايتىز . او شاعرىك
« Langage » بيان . ئى ويا نيك غەسلىرى ، ھەغەسلىرىك دىكلرلر
نەبەتنى ، برررر مېدانە چىقارمق لازىمدر . مثلاً ، باقى فەزولدىن
آيران نەدر ، ظاهراً شەيخ غالب لسانە باقلاشان . مەندك بىياندەكى
باشقىلارنى نە اوليور ، حقى دىك حساب باقىشە روھنىك باقىشى
آراسىدە نە فرق واردر . بوتون بولنك ايضاحدە « ذاتا نيك
مەنلق موجودى اولان — حظ ، اگر روحانى امدادىنە چاغەرازە
يك دىلەر قالر .

ثانياً ، صەنت ، بزمەنك وبر جەمەتك مەصولىدر . بر
ادبيات ناصل تەشكىل ايدىيور . ھانكى سىلەرلە ھانكى مەكوردە
طوغرو پورويور ، بوپورويشە ناصل بوللر تەتبى ايدىيور ،
برداھى اورتاھ چىقاران نەكى مەملەردە ، برشاھلر كىچىلە
نەكى تائىرلرى اولمشدر... بوتون بوللر تەتبىك لازم كايە .
اوزمان « روحيات » دە كافي كىلر ؛ ايشە باشقە برەلم ، « اجتماعى »
قارىشىش اولور .

صوك سوزم :

حساسيتدن دوغان صەنت ، قىابى يە حساسيتە آچە بىلر ؛
فقط اولاد ادبياتىز كى بوزولش بر مؤسسە نە تەدقيق ايتك ،
مرضى جەنلىرى اورتە قويمق ، خصوصىە موجودىدن ھە
زمان شەبەھە قىمزان اولان بالانچى بزدوقە دايانەق ادى قىملىرى
اعلا ويا اسقاط عادتە نەھت ويردەرك ايچون ، تەقيدى
« سەبەت مائىك » بر شەكە صوقق تورك كىنچلرلىك برحقدر .
ايشە بو املە ، بو ھەتەدن صوكر « حس » لوك
« Inesthétique » غەيرەدىھى ، بىدىھى ، و « Anesthétique » لا
بىدىھى اولانلر نى تەھلىلە چاليشە جەم .

تلق ايدەلەلدر . بالخاصە بوكونك « ادبيات مورخى » آرتىق
بىتە تايىع اولەرق قىلپوروتەمىز ؛ اثرى مېدانە چىقەمان « كىتابى
ناصل تەقسيم ايدە جەكەسك » دورلرى نە بولەد آيەرە جەكەسك ،
ھانكى شاعرىك نەكى شىلرە ، نەطرزەدە تائىرى اولمشدرە دىھ
صورسەكز ، تردد ايتەرك « بىلىم ! » جوائى ويرر . ايشە
بويلە بوتون شەخسى تەقلېمىزى تەبەدايدەرك ، ادى حر كىنلرى
كەندى بىنكەزدن خارەج ، كەندى اوزولرمزە غەير تايىع بىلەرەك
تەدقيق قوبولونچە — بالطلع بىض فرقلە — بىكى تارىخچىلر
« شىئى اصول » ايلە حر كىت ايتىش اولور . لانسون باشدە
اولمق اوزرە قوروازە ، بوواسە كى ذاتلر اولرىنى بو اصول
ايلە قلمە ايلورلر . بوكون ھوز اساسلاشق اوزرە اولان
« اجتماعى » ، يارىن نەبوت وئەين بولونچە ، ھىچ شەبە
يوق كە ، تەقيدە بالخاصە « ادبى تارىخ » يازىلشە بىكى بر انقلاب
سەب اولە جەددر . نەكەم « تەجرىبى روحيات » ك تاسى بوپوك
ايشلر كوردى .

شىمدى تەكرار حظك تەقيدەكى موقەتە رجوع ايدەلم :
مەند كالكر حظە استاد ايتىدىكى زمان تەلەكلى برساھدە
جالاماش اولور :

۱ — مەقالەنك ناباشندە شرح وايضاح ايتدىكە كى حظ
دنىان شى ، كالكر « بىدىھى و جەدان » ك مەصولى دىكلرد . لاونك
يك كوزل اكلا تەبىكى بو عنوان صوك درجە مەخلف ، مەركب ،
مەشوش بر جوق خاتلر ك خلاصە سەندن غەبارتدر . بو قادار
قارىشىش برشى ، ناصل بىكانە مەيار اولە بىلر ؟

۲ — بر باشقە قىلەدن يەنە حظ صاف و « Désintéressée »
حسبى دىكلرد . بونك ايجنە قەصاحب ، ھامە ، حقى مەنەف ،
و حقى « Ambition » قابىل سەتلك ، قارىشە بىلر . بو قىلەنى
مؤسس و مەين بزدوقە مالك اولمان ادبياتىزە ايضاح ايدە بىلر :
« ادبيات حەدەدە » دورندە ، مەل ناجى حقندە بىيلاان تەقيدلر
حقىز طرفلرى ، او مەكتەب مەنسەبلىرىك كەندى ادبياتلىرى
قەصاحب و ھامە ايتەلرلەن دوغرىش دىكلدر ؟ بو صولر — و نە
اولورسە اولسون مەكەمل — جريانە قارشى قويمق ايتەن دونكى
استادلر ك بوتون غەبەتلىرى ، حقى حقارتلىرى كەندى « ادبى سەلطە »
لرلىك سقولى ايدىشە سەندن ، چىقىيورى ؟ بوكونكى كىنچ
ايدىلر آراسىدەكى چەكە مەمەرك ، سۇ قەد درجەسە برازدە
اقابىر سەتلكدن وارمىيورى ؟ ...

۳ — حظە زمان و مەكان قىدلىرىدن مەك جوق مەثر اولور .
فاكە ، آلمان ادبياتىك مەھ سەلارلەن اولان « لەسلىغ » ك
« انسانەلر » نى فرانسز دوقە كورە يك صوئوق و قوز بولويور .
(لەسلىغ) ك مەاصرلرلە بىلدىنى تائىر سايەسەدە اودا بىياندە مەھ
بر موقە قازاندىقى ، بالخاصە (Laocoon) نىك قىمەت و اھمىيەتى